

LBDIS | We know
VIRGINIE GRIMALDI

Totul este posibil

Traducere din franceză și note de
ALEXANDRA IONEL

Capitolul 1

Pe tata-l cheamă Jean și e singurul lucru pe care-l face la fel ca ceilalți.

Când eram mică, îl idolatrizam pe năzdrăvanul ăsta de tată, care cânta-n gura mare la volan și ne dădea la cină micul dejun. Mă adăposteam în brațele lui, pe spinarea lui atacam balaurii, lui îi dedicam desenele, pentru el recitam poezii.

În adolescență, îmi era rușine de tatăl ăsta nonconformist, cu părul lung, șort de blugi și aer de prepuber, care venea să mă ia de la gimnaziu cu motoreta și le vorbea prietenilor mei de parc-ar fi fost ai lui. Îi trânteam ușa-n nas, țipam la el, îi făceam mizerii pentru notele proaste, pentru eșecuri ori pentru că eram mofluză.

Acum, când sunt mare, îl iubesc, dar mă scoate din sărite, ca tot ce nu înțeleg. E exact opusul meu, nu ne potrivim. Am grijă să nu trec de o anumită linie, să respect limitele; el dă pe de lături cât cuprinde și le nesocotește cu voioșie.

Sunt în ședință când numele lui apare pe ecranul telefonului. Nu l-am mai văzut de luni bune și, ca de obicei, alege momentul cel mai nepotrivit ca să apară. Opresc sunetul și zâmbesc ca să mă scuz față de colegi. Tata nu-i ca musca-n lapte, e tot roiul. Mă sună imediat din nou. Închid. La a treia

încercare, privirile dezaprobatore mă silesc să răspund. Scot un „alo“ așa de sec, încât mi se face și mie frică.

Nu e vocea lui în receptor.

Îngaim o explicație și ies în grabă din ședință.

Tot drumul, imaginația mea face tumbe. Pompierul m-a asigurat că sunt doar pagube materiale, și totuși nu pot să nu mă gândesc că mă așteaptă acolo ca să-mi spună ce-i mai rău. Mă aștept la orice: c-o să-l găsesc pe tata plângând, în stare de șoc, c-o să-l văd rănit, ba poate și mai rău. Mă gândesc la orice, mai puțin la ce văd.

În mica lui grădină îmbibată cu apă de la furtunurile de incendiu, cu casa scrum în fundal, tata, pe-atât de relaxat pe cât poate fi o vertebrată, face pe grozavul:

– La țanc, că tot mă gândisem să schimb tapetul!

Toată lumea pufnește-n râs, de la vecinii curioși până la pompieri, și-atunci, stârnit, se-ntoarce spre mine ca să vadă dacă și eu râd. Privirea mea îl întâmpină cum se cuvine. Sunt atât de liniștită că e-n viață, de-mi vine să-l omor. Fără să se supere, se îndreaptă spre mine zâmbind.

N-am coborât din mașină, îmi tremură prea tare picioarele.

– Nu-ți face griji, Microbel, nu-s decât niște lucruri. Au vrut neapărat să anunțe pe cineva, m-am gândit la tine, n-ar fi trebuit. Ai altceva de făcut, nu-i așa? Ești bine?

– Ce s-a-ntâmplat?

Ridică din umeri și-și pune mâna pe țeasta pleșuvă.

– Se pare c-am golit scrumiera în coșul de gunoi din baie și că mai era o țigară nestinsă. Eram la cumpărături, doamna Roustaing mi-a dat de veste. Doar știi cum e ea, tot timpul stă la fereastră, scorpia bătrână. Lui Geronimo trebuie să-i fi fost frică, era în salon.

Se întoarce spre câine, aciuat în grădina vecinei, și-i face semn cu mâna. Animalul dă din coadă și din tot trupul.

Nu-i vreme de rușine. În timp ce pompierii adună echipamentul, un jandarm îi face tatei semn să se apropie.

– Te-am lăsat, o să-mi explice ce-i de făcut. Sigur ai de lucru, du-te, o să mă descurc.

– Mai stau puțin.

– Cum vrei.

Abia a făcut stânga-mprejur, că doamna Roustaing, vecina de peste drum, apare în dreptul portierei, zâmbind contrariată.

– Nu te-am mai zărit de mult pe-aici, micuțo Juliane! Mi-ar fi plăcut să ne vedem în alte împrejurări.

De treizeci de ani, de când o cunosc, femeia asta nu s-a schimbat deloc. O bănuiesc că s-a născut bătrână. O salut scurt fără să mă amăgesc: o interesează mai puțin cum mă simt decât informațiile picante pe care i le-aș putea furniza și pe care-ar putea, la rândul ei, să le distribuie-n tot cartierul de parc-ar fi cocaină a-ntâia. N-are nimic împotriva bunului-simț, dar să fie cu măsură.

Când eram adolescentă, într-o miercuri, la puțin timp după ce părinții mei s-au despărțit, știind că sunt singură acasă, a venit să mă întrebe dacă-i pot da puțină sare și, în treacăt, dacă am habar cum îl cheamă pe amantul mamei.

– Știi ce s-a întâmplat? întrebă arătând spre casa fume-gândă a tatei. Chiar a fost de la o țigară?

– N-am idee, ar trebui să întrebăm coșul de gunoi.

Sarcasmul nu-i de-ajuns ca s-o descurajezi.

– Mă așteptam la așa ceva, chiar mă mir că nu s-a-ntâmplat mai devreme.

– De ce?

Regret numai decît c-am mușcat momeala grosolană. În privirea ei zici c-a venit Crăciunul:

- Fiindcă e cam ciudat de-o vreme încoace. Dar ce proastă-s: n-ai de unde să știi, n-ai mai trecut de luni bune pe-aici.

- Cum adică ciudat?

Ia o moacă serioasă, se uită în jur, ca să se asigure că nu-i fură exclusivitatea vreo ureche indiscretă, și șoptește:

- Știm amândouă că tot timpul a fost puțintel, să zicem... original, dar, în ultima vreme, e dus rău cu pluta. Scoate pubelele în fiecare seară, deși gunoierii vin luna, și adeseori uită să închidă obloanele noaptea. Odată, a plecat și a lăsat ușa larg deschisă și într-o dimineață l-am văzut că se duce la brutărie în pijama! I-am făcut o poză, nu-mi venea să cred. Dar asta nu-i cel mai rău.

Se oprește să vadă cum reacționez și mă grăbesc să-i arăt:

- Ce-i mai rău?

Ia un ton lingușitor și se apleacă la urechea mea:

- Săptămâna trecută, era-n grădină și cred c-a văzut că mi se mișcă perdeaua. Nu știu ce și-a închipuit, făceam doar curățenie, evident că am altceva mai bun de făcut decît să pândesc lumea. Pe scurt, mi-a făcut semn cu mâna și-apoi s-a întors, și-a dat jos pantalonii și-a intrat în casă dansând, cu fundu' pe-afară.

Trebuie să-mi mușc obrazii ca să nu râd închipuindu-mi-l pe tata cum își mișcă fundul gol în fața indignată a doamnei Roustaing. În timp ce continuă lista micilor excentricități ale vecinului ei, mă uit la el, postat lângă mașina jandarmilor. Cu blugii spălăciți, puloverul tărcat și-n bascheți, nu i-ai da șaizeci și șapte de ani. E una din micile lui plăceri: să zică ce vârstă are și să i se spună că pare mai tânăr. Poate c-a mai slăbit

puțin, el care era oricum slăbănog. I-ar fi plăcut să fie mai vânjos, însă natura l-a înzestrat cu un trup lung și noduros. În tinerețe, prietenii îl porecliseră Barza, ceea ce l-a completat nespun.

– Nu ești îngrijorată? mă întreabă doamna Roustaing.

– Nu prea. După cum spuneți, întotdeauna a fost puțin original.

Cască ochii:

– Chiar! Trebuie să-ți mai povestesc o dată ce spectacol mi-a oferit?

– Nu, mulțumesc, l-am reținut.

– Bine. În orice caz, nu mai e treaba mea. N-o să-l mai văd prea curând.

– Da? Plecați?

Întrebare politicoasă, oricum nu-mi prea pasă de răspuns. O ascult doar cu o ureche neatentă, pregătită s-o aud cum îmi povestește despre o vizită acasă la fiu-său sau despre o cură termală pentru reumatism. Dar nu tu vizită, nu tu cură. Cum de nu m-am gândit mai înainte la asta? Firește, nu ea pleacă. Cu jumătate de casă distrusă, tata nu poate rămâne aici. În același timp, vocea doamnei Roustaing și conștiința mea îmi pun aceeași întrebare:

– O să-l duci la tine acasă?

Capitolul 2

Am făcut loc în camera de oaspeți. Se numește așa din cochetărie; de fapt, e vorba despre încăperea-n care sunt adunate toate lucrurile care n-au intrat în altă parte a casei. E singurul loc unde-i îngădui laturii mele dezordonate să se manifeste, căci altundeva o înăbuș cu mătura și cu cârpele.

E moștenire de la tata. Oare de câte ori nu l-am auzit spunând că viața e prea scurtă ca să faci curat? În mare, după părerea lui, viața e prea scurtă pentru orice arată mai mult sau mai puțin a constrângere. Ordinea, hârțogăria, orarele, conflictele, temele, convențiile, fidelitatea. Sătulă să trăiască lângă un adolescent, după ani buni în care a încercat să-l facă să intre-n rând cu adulții, într-un sfârșit, mama l-a părăsit. Deoarece constrângerea de a trăi fără ea le întrecea pe celelalte, a promis că se schimbă, dar era prea târziu.

– Geronimo doarme cu mine! mă anunță venind în cameră.

Câinele sare pe pat și se zvârcolește-n așternuturile curate. Văd figura disperată a lui Gaëtan și fără să mă-ntorc.

N-a fost nevoie să-mi conving soțul să accepte să-l primească pe tata la noi. Are un deosebit simț al familiei, ba chiar a trebuit să spun stop atunci când a propus să-i cedăm camera noastră. Cu toate astea, știu că tata e ultima persoană

pe care Gaëtan și-ar fi dorit s-o găzduiască. Sunt aproape sigură că mai degrabă i-ar fi deschis ușa fostului meu iubit.

Sunt cât se poate de diferiți, chiar dacă fac parte din aceeași specie. Gaëtan e calm, conștiincios și generos, pe când tata e scânteietor, fără griji și mânat doar de bunul plac. Câteodată-l bănuiesc că forțează nota ca să râdă de reacțiile ginerelui. Nu se înțeleg, dar se tolerează, în virtutea singurului lor punct comun: eu.

Îi arăt rafturile disponibile:

– Poți să-ți pui hainele aici.

Tata deschide geanta de sport în care și-a adus lucrurile. E aproape goală. Cele trei camere și baia au ars complet. Bucătăria și salonul au scăpat. E ceva sfâșietor să-l văd împăturindu-și singura pereche de pantaloni pe care-o mai are și să mi le închipui pe toate celelalte, devenite scrum.

– Nu face fața asta, Microbel! spune de parcă mi-ar simți tulburarea. Văd că ești geloasă că trebuie să-mi reinnoiesc garderoba.

Răspunsul meu e făcut praf de obiectul pe care-l scoate din geantă. Un soi de cutie învelită toată în blană artificială.

– Ce-i aia?

– Un încălzitor pentru picioare, se luminează la față. Îl bagi în priză, îți bagi picioarele aici și, în doar câteva secunde, te încălzește. Un chilipir: nici măcar 49 de euro!

Chicotesc și mă privește de parcă l-aș fi înjurat.

– Tată, de ce vorbești ca tipul de la teleshopping?

– Prostii! Mă întrebi ce e și-ți răspund, atâta tot. Alexandre Devoise¹ nu vorbește așa.

¹ *Alexandre Devoise* (n. 1972), animator și cronicar de radio și televiziune francez. În anul 2014, a prezentat secțiunea de teleshopping pe canalul de televiziune TF1, alături de Marie-Ange Nardi.

Tac chitic. Mi se pare de neconceput ca tata să cunoască numele prezentatorului de la teleshopping. Prefer să schimb subiectul și-i propun să mergem împreună să-l luăm pe Charlie de la școală. Se oprește și dă drumul gecii pe care se pregătea s-o pună în dulap, lăsând-o să cadă ușor pe jos:

- Sigur! I-ai spus că mă mut aici?
- Încă nu. Sunt cu tine de azi-dimineață, nu l-am văzut.
- Ai fi putut să-i trimiți un mesaj.
- Are șapte ani, tată, n-are telefon.

Mă privește îndelung, apoi își dă ochii peste cap:

– Las-o baltă. Mergem? De-abia aștept să-i spunem, *el* o să se bucure.

Cuvântul *el* e pronunțat apăsat și cu o privire scurtă aruncată spre Gaëtan, care îndreaptă o ramă foarte dreaptă din hol. Îl mângâi pe spate când trec pe lângă el, încercă să zâmbească, dar fața lui ar merita s-apară în *Le Petit Larousse*, în dreptul cuvântului „constipație“.

Capitolul 3

Ca-n fiecare seară, Charlie iese primul. Urmat de ghiozdanul cu roți, aleargă spre brațele mele întinse, îl zărește pe bunicul lui și-și schimbă traiectoria ca să aterizeze în brațele acestuia. În timp ce-mi bag mâinile și egoul în buzunare, învățătoarea îmi face semn să merg la poartă. Mă tem de semnele ei. Se lasă deseori cu nopți de neliniște.

De data asta, nu-i nimic grav. Charlie a tăcut mălc atunci când i-a cerut să recite o poezie. Aseară, o știa perfect, dar mă abțin să-i dezvălui detaliul ăsta. În schimb, născocesc o poveste despre un caiet de negăsit și promit că n-o să se mai întâmple, încrucișând degetele în buzunarul gecii.

– E totul în ordine, altfel? o întreb.

– Atât cât se poate.

Ca să-mi dea de înțeles că discuția s-a încheiat și ca să mă facă să nu mai îndrăznesc să pun o altă întrebare, învățătoarea își întoarce privirea și vorbește cu un elev. Încă de la grădiniță, Charlie a avut numai profesori generoși și atenți. Reputația învățătoarei din clasa întâi i-a luat-o înainte, dar mă feresc de zvonuri și prefer să-mi fac propria părere. Mi-am făcut-o.

La puțin timp după prima zi de școală, mă întâlnisem cu ea ca să-i vorbesc despre evoluția lui Charlie.

Avea trei ani când am început să-mi fac cu-adevărat griji. Nu scotea niciun cuvânt și nici nu le-înțelegea prea bine. În jurul nostru, toată lumea – până și familia – spunea că-mi bat capul de pomană, că pricepe perfect ce-i zicem. Drept dovadă: când îi spuneam că mergem la plimbare, fugea spre ușă; când îi propuneam ceva dulce, se freca pe burtă. Ceea ce observam doar eu era faptul că nu reacționa la fraze. Nu fugea spre ușă dacă nu puneam mâna pe pantofi. Nu se freca pe burtă dacă nu scoteam pachetul cu biscuiți. Dacă nu erau însoțite de gesturi, cuvintele se pierdeau pe drum.

A fost nevoie de o pediatră mai atentă decât prima – care-mi spusese verde-n față că anxietatea mea frânează dezvoltarea lui Charlie – ca să o luăm pe altă cale și să pătrundem într-o lume cunoscută numai anumitor familii: un univers cu bilanțuri, analize, centre medicale, logopezi, psihomotricieni, pedopsihiatri, psihologi, cu false bucurii și cu angoase adevărate. Acolo, în sălile de așteptare, în nopțile de zăbucium, am înțeles sensul propriu al termenului „pacient“. Ani întregi ca să eliminăm fie surditatea, fie o tulburare din spectrul autist, un deficit intelectual, un retard simplu de limbaj, ani întregi ca să punem un cuvânt pe suferința celui care nu le înțelegea. Disfazie. Dificultatea de a produce și de a înțelege un mesaj.

Ne-am fi lipsit de așa un diagnostic. O etichetă pe care-o porți în jurul gâtului, care strigă-n gura mare că ceva nu e în regulă. Fie că desemnează o boală ori un handicap, diagnosticul te marginalizează, te silește să faci un pas în afară. Cu toate astea, în ziua-n care a căzut ghilotina, am simțit o neliniște viscerală pentru micuțul meu și, totodată, o ușurare teribilă. În sfârșit, știam. Nu, nu era cu capu-n nori, arrogant sau nepoliticos. Atunci când nu răspundea, n-o făcea ca să provoace.

După trei ani de reeducare și datorită unei logopede pline de dăruire, tulburarea lui e aproape imperceptibilă. Încă mai apar ezitări, cuvinte stâlcite, fraze întoarse pe dos, se mai uită în gol când un verb îi creează dificultăți ori un adjectiv îl sfidează. Creierul lui n-o ia pe aceleași căi ca al nostru, face ocolișuri, bucle, ratează etape, dar dă dovadă de o capacitate de adaptare impresionantă.

Neliniștile s-au risipit, singura care mai dăinuie ține de ceilalți. Adeseori, Charlie se întoarce de la școală răvășit din cauza batjocurilor îndurate. Mai deunăzi, după ce i-am șters îndelung lacrimile, am fost cât pe ce să merg și să mă iau la bătaie cu delincventa care l-a necăjit.

– Vorbim despre o fetiță de cinci ani, a trebuit să-mi amintescă Gaëtan.

– Nu-mi spune. Ce-o să fie de capu' ei când o să fie mare?

– Juliane, e o copilă, a insistat nesuferitul.

Fără voia mea, am fost de acord să mă mulțumesc doar cu o discuție cu părinții, nu fără să-i promit bătăușei care sălășluiește-n mine că s-ar putea trezi la cea mai mică îmbrânceanță.

La începutul anului, aveam senzația că învățătoarea înțelege cât de mari sunt problemele lui Charlie și că va face tot ce-i stă în putință ca să-l ajute. M-am dezumflat în clipa-n care i-am frunzărit caietul de clasă. Pe marginea fiecărui exercițiu, un comentariu semnala lipsurile. „N-ai înțeles cerința“; „Trebuie să citești mai bine enunțul“; „Nu se înțelege ce vrei să spui“. Când am vrut explicații, mi-a răspuns că nu-l ajut încurajându-i slăbiciunile, că trebuie să depună mai mult efort dacă vrea să fie ca ceilalți. Pesemne, pentru ea, bunăvoința era un tărâm necunoscut.

În mașină, Charlie e surescitat. De obicei, trebuie să-l forțez ca să aflu câte ceva despre ce-a făcut în timpul zilei, când iese pe

poartă parcă i s-ar șterge memoria. Seara, la culcare, își amintește subit de toate și nu se mai oprește din vorbit. Dar prezența bunicului pare că-l însuflețește, povestește despre înmulțiri, fasole verde, fotbal, despre scurgerea de apă de la cantină.

– Bunicule, mi-a fost dor de tine!

O zice ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, între o poveste cu bile și-un nor în formă de balaur. Tata nu răspunde, dar, totuși, cu coada ochiului, îl văd zâmbind.

– Bunicule, vii acasă?

– Da, Broscoiule! Ba chiar o să stau la tine o vreme.

– Pe bune? Câteva ore?

– Și mai mult!

– Câteva minute? Întreabă fiul meu cu vocea pițigăiată.

– Zile și zile și zile!

Charlie jubilează, bate din palme țipând de bucurie, tata bate ușor pe bord fredonând un cântec de sărbătoare. Așteptând la roșu, asist la scenă și-mi dau seama de situație. Mă numesc Juliane, am treizeci și nouă de ani și sunt fericita mamă a lui Charlie, șapte ani, și a lui Jean, șaiszeci și șapte de ani.

Capitolul 4

Aveam doisprezece ani când tata a devenit brusc pasionat de indieni. Mama tocmai plecase, luând cu ea jumătate din mobilă și din inima lui, și, încetul cu încetul, războinicii cu pene au umplut toate golurile. Erau pretutindeni: statuete din ipsos pe rafturi, postere, poze și steaguri pe pereți, casete cu muzică tribală lângă casetofon. Casa arăta mai mult a muzeu decât a cămin, dar nu mă deranja, până-n ziua în care două prietene de la gimnaziu, care veniseră să petreacă după-amiaza la noi, s-au amuzat pe seama lor. N-am mai invitat pe nimeni niciodată.

Într-un weekend, când sora mea și cu mine eram la el, ne-a anunțat că avea să-și tatueze un cap de căpetenie Sioux pe biceps. Cum eram obișnuite cu aiurelile lui, am aprobat ideea cu entuziasm.

Tatuatorul lucra la subsolul cabinetului său. Era întuneric și aerul era îmbâcsit cu nicotină; totuși, intrând în locul acela rezervat oamenilor mari, aveam senzația că sunt părtașă la o experiență însemnată.

Îmi aduc aminte de bâzâitul aparatului, ca cel de la dentist, și de atitudinea relaxată a tatei, care înșira glume așteptând să râdem. Sora mea și cu mine eram impresionate atât de desenul care se contura sub ochii noștri, cât și de curajul tatei.

– Sunteți bine, nu vă doare prea tare? îl tot întreba tatuatorul.

– Glumești? Mă gâdili, răspundea invariabil războinicul viteaz.

După ce-a ieșit, s-a ținut de biceps până la mașină.

– Ți se dezlipește plasturele? l-a întrebat sora mea.

– Nu, sunt schingiuit de două ore încoace, cred c-o să-mi cadă brațul.

Trebuie spus că, săptămâni întregi, războinicul viteaz a îndurat glumele fetelor.

De-atunci, căpeteniei Sioux i s-a alăturat un trib întreg și casa s-a umplut fără oprire. E comod pentru cadourile de ziua lui și de Crăciun: orice obiect cu efigie de indian îl încântă. Orice altă încercare nu poate decât să-l dezamăgească.

Când, în seara asta, în toiul cinei, îmi spune ce idee i-a venit, n-ar trebui să mă mir.

– O să montez un cort indian în grădină.

– Care grădină? se îneacă Gaëtan.

Charlie aplaudă:

– Daa...! Un cort indian!

– Aici, răspunde stoic tata. Am făcut măsurători, încape între barieră și terasă. Na, o să acopere puțin grădina de zarzavaturi, dar, în anotimpul ăsta, nu vă prea folosiți de ea. Am visat dintotdeauna la un cort indian, dar la mine nu-ncăpea. Vreau să fie destul de mare, ca să pot dormi înăuntru cu Geronimo.

Gaëtan nu mai mestecă, nu se mai mișcă, poate că nici nu mai trăiește. Mă privește-n ochi încremenit. Mesajul e limpede: trebuie să intervin.

– Tată, nu poți să montezi un cort în grădină.

Ridică din sprâncene:

– De ce nu?

- Hai, mami! exclamă Charlie care se agață de gâtul meu.
Te rog, spune da!

Sar în picioare, desprinzându-mă din brațele fiului meu,
și-ncep să strâng masa:

- Așa ceva nu se face, și cu asta basta.

Tata rânjește:

- Parc-ai fi maică-ta, te gândești mereu la ce se face și ce nu.
Cui îi pasă de ce cred ceilalți, important e să-ți faci plăcere.
Sunt sigur că ginerele meu e de-acord cu mine, nu, Gaëtan? Ar
fi grozav un cort indian în grădină, nu-i așa?

Mă opresc, cu o farfurie-n mână, ca să pândesc reacția
soțului meu. Stă puțin, cât să bea o înghițitură și să se șteargă
la gură, și-n cele din urmă spune:

- Nu-mi dau cu părerea, dar, dacă Juliane zice că nu, pre-
fer să n-o supăr.